

Typy spolupráce učitele a asistenta pedagoga v MŠ

PRÁCE S CELOU TŘÍDOU

Jeden vede činnost, druhý podporuje

Pedagog vede skupinovou činnost pro celou třídu, asistent pomáhá dětem s OMJ zapojit se s porozuměním. Opakuje dětem instrukce ve zjednodušené formě, názorně předvádí dětem, co mají dělat, dohlíží na jejich činnost a porozumění. Předem může asistent na základě domluvy s pedagogem připravit názorné pomůcky a materiály (předměty, hračky, obrázky) k využití v průběhu skupinové činnosti, může vytvořit upravený pracovní list či vhodné pomůcky pro děti.

Před realizací činnosti s celou třídou (například při ranní volné hře) může také asistent děti s OMJ na téma již připravit - seznámit je se slovní zásobou, názorným materiálem či typem činnosti.

Kdy používat:

- Když předvídáme obtížné zapojení dětí s OMJ do plánované činnosti.

Ukázka aplikace:

- Plánujeme pro celou třídu čtení pohádky a práci s příběhem. Asistent předem představí dětem hlavní postavy příběhu (s využitím obrázků či například figurek zvířat). Může také připravit obrázky znázorňující významné momenty děje a jednoduchým jazykem dětem příběh zprostředkovat. Při čtení pohádky s celou třídou asistent využije obrázky opět k řazení děje či dítě postupně ukazuje obrázky vystupujících postav.

Jeden vede činnost, druhý pozoruje

Pedagog vede činnost, asistent pozoruje míru zapojení a porozumění dětí s OMJ a sleduje jejich potřeby. Vymýšlí a zapisuje si tipy, které by mohly příště dětem pomoci více se zapojit. Zapisuje si slovní produkci dětí pro lepší představu o jazykové úrovni, což může následně udat směr pro jazykovou podporu jednotlivých dětí či pro tvorbu IVP.

Kdy používat:

- Při volné hře, když chceme získat představu o zapojení dítěte do kolektivu.
- Při řízených činnostech, když chceme zvýšit zapojení jednotlivých dětí s OMJ do skupinových činností.
- Když potřebujeme získat představu o jazykové úrovni a pokroku dětí.
- Když chceme zpracovat IVP, plánujeme náplň kurzu češtiny pro děti s OMJ, když plánujeme náplň individuální jazykové podpory dítěte.

Ukázka aplikace:

Asistent posuzuje

- Při volné hře dítě navazuje kontakt s ostatními dětmi, nebo jen bloumá po třídě?
- Při řízené činnosti děti s OMJ jen se zpožděním napodobují ostatní? Nebo skutečně rozumí instrukcím a reagují bezprostředně po zadání pedagogem.
- Jak prožívá dítě s OMJ řízenou činnost? Apaticky napodobuje, nebo si hru/činnost užívá?
- Jak se chová dítě s OMJ, když neví, co má dělat?
- Co jsou příčiny a spouštěče případného nestandardního chování dítěte (pláč, pasivita, narušování činnosti).

Jeden vede činnost, druhý se nechá unášet

Jedná se o rozšíření výše uvedeného; učitel vede činnost, zatímco asistent chodí po třídě nebo sedí u konkrétního dítěte, pomáhá mu, monitoruje chování. Tento způsob spolupráce nevyžaduje příliš času na společnou přípravu, klade nízké požadavky na změnu výuky, a proto je ve většině případů nejpoužívanější. Tato forma je méně efektivní, než cílená podpora, protože bez přípravy se ne vždy podaří děti takto improvizovaně do příslušné činnosti zapojit.

Kdy používat:

- V nových situacích – aby se učitel a asistent lépe poznali.
- V průběhu režimu dne v MŠ.

Ukázka aplikace:

Asistent zjišťuje

- Orientuje se dítě s OMJ v režimu dne a v prostředí MŠ? Zvládá přesuny do jiných prostor?
- Ví dítě, co kam patří v šatně a kam ukládat např. oblečení na ven?

Oba vedou činnost

Tato situace klade nejvyšší nároky na společné plánování a na společně sdílené učební styly. Učitel i asistent se musí dokonale sladit. Pokud se to však podaří, výsledek může být skvělý. Jedná se tedy o týmovou práci, asistent a učitel si společně naplánují činnost a pak ji i společně vedou. Učitel s asistentem se doplňují při vedení činnosti, při zadávání instrukcí apod. Jeden může přeformulovávat, dovysvětlovat či názorně demonstrovat dětem to, co druhý říká.

Kdy používat:

- Při činnostech, které jsou pro tento styl práce vhodné.

Ukázka aplikace:

- Učitel slovně motivuje děti k následné činnosti, asistent parafrázuje jednoduchými instrukcemi a ukazuje k tomu obrázky či doplňuje názornými ukázkami. Při výtvarné činnosti doplňuje asistent slovní instrukce pedagoga konkrétními činnostmi (ohýbání papíru, stříhání)

PRÁCE V MENŠÍCH SKUPINÁCH

Úkoly do skupin

Děti mohou dostat do skupiny konkrétní úkol a společně na něm pracovat. Úkol mohou mít všechny skupiny stejný, nebo se mohou lišit. Takováto aktivita je vhodná jak pro komunikaci, tak pro případnou následnou jazykovou produkci (stručná prezentace ostatním skupinám). Přítomnost dvou pedagogů ve třídě v případě takovéto skupinové práce usnadňuje zadávání práce, kontrolu činnosti ve skupinách (aby pracovali opravdu všichni), monitoring potřeb jednotlivých dětí, otevírá se možnost více pozorovat konkrétní děti a zaměřit se na jejich individuální podporu.

Kdy používat:

- Tak často, jak je to možné, protože spolupráce ve skupině rozvíjí celou řadu důležitých kompetencí.
- Když chceme přenechat aktivitu na dětech, abychom mohli pozorovat role dětí ve třídě, způsob spolupráce a míru zapojení.
- Když věříme, že společnou komunikací nad úkolem se mohou děti rozvíjet a učit.

Ukázka aplikace:

- Skupinová tvořivá činnost-společné malování na velký papír k zadanému tématu.
- Skupinová práce při řešení úkolů-skládání částí obrázku, třídění tvarů podle předlohy.

Činnosti na stanovištích

Situace, kdy je činnost (téma, úkoly, cvičení) rozdělena do dvou až tří částí na stanoviště. Každý z pedagogů učí na svém stanovišti jednu část tématu jednu půlku (třetinu) třídy, zatímco druhý druhou. Třetí stanoviště může být pro samostatnou práci (nebo práci ve dvojicích – dle potřeby). Skupiny dětí po zvládnutí jedné části výuky jdou na druhé a pak třetí stanoviště.

Kdy používat:

- Když je obsah činnosti komplexní, ale nikoli hierarchický, tzn. jednotlivé části na sebe přímo nenavazují a mají smysl v různém pořadí.
- Když chceme pracovat s více tématy, které spolu nesouvisí zcela.
- Když je pro činnost výhodnější práce s menší skupinou.

Ukázka aplikace:

- Stanoviště 1: skupina třídí do dvou skupin obrázky na ovoce a zeleninu.
- Stanoviště 2: skupina dává do košíků se znázorněným počtem kartičkou odpovídající počet kusů ovoce/zeleniny.
- Stanoviště 3: skupina dolepuje do velkého obrázku jednotlivé kusy ovoce/zeleniny a vybarvuje.

Paralelní vedení činnosti

Opět vede každý polovinu dětí, ale oba pedagogové organizují a vedou tutéž činnost. Díky rozdělení do menších skupin mohou oba více dělit pozornost, odpovídat na podněty, otázky apod. Jedna skupina může být více zaměřena na jazykové potřeby dětí (vztažené k příslušnému tématu). Tzn. že rozdělení dětí může být strategické (nenáhodné).

Kdy používat:

- Když je potřeba snížit počet dětí na jednoho pedagoga kvůli efektivitě práce.
- Když si chceme s dětmi smysluplně povídat na dané téma a zapojit do diskuse všechny.
- Když používáme materiály, modely, děláme pokusy atp.

Ukázka aplikace:

- Děti v malé skupině popisují svou ranní cestu do MŠ, zda chodí pěšky, jedou autem, tramvají.. Pozn. Při paralelním vedení činnosti je vhodná následná společná diskuse obou skupin, společné shrnutí apod.

Alternativní vedení činnosti

Jedná se o období paralelního vedení činností s tím rozdílem, že tentokrát se každá skupina zaměřuje na stejné téma s různou intenzitou. Zatímco děti, které mají ještě potíže se zvládnutím tématu, si s jedním z pedagogů procvičují nebo dovysvětlují obsah tématu, druzí si k tématu osvojují rozšiřující informace. Přítomnost dvou pedagogů ve třídě tímto efektivně využíváme. Je třeba naplánovat výuku tak, aby tyto dvě skupiny pracovaly paralelně. Takováto činnost se může dít po celou dobu konkrétní vyučovací hodiny nebo jen na pár minut na začátku nebo na konci hodiny.

Kdy používat:

- Když se schopnosti či zvládnutí konkrétního tématu mezi dětmi výrazně liší.
- Když některé děti (např. děti s odlišným mateřským jazykem) pracují částečně na jiném obsahu.

Ukázka aplikace:

- Jedna skupina procvičuje, rozvíjí a povídá si na zvládnuté téma, druhá se seznamuje s obsahem, ujasňuje si slovní zásobu atd.
- Ve větší skupině si děti povídají o rodičích na základě nakresleného obrázku př. maminky (co má na sobě, jaké má vlasy, co ráda dělá, co společně podnikají), děti s OMJ procvičují nad obrázkem slovní zásobu-pojmenovávají části těla.
- Větší skupina zpívá společně píseň s textem, menší skupina na stejnou melodii procvičuje problematické hlásky (např. la la la, ra ra ra).

